

Maskinorienterad Programmering 2010/11

Maskinnära programmering –
en introduktion

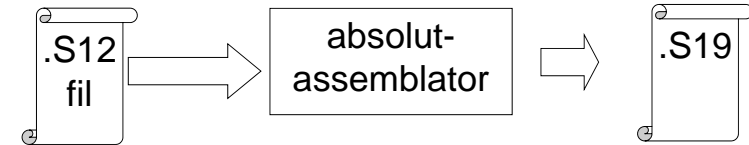
Ur innehållet:

- Assemblatorn, assemblerspråk
- Dat typer
- Tilldelningar, unära och binära operationer
- Permanent a/tillfälliga variabler
- Programkonstruktion i assemblerspråk,
programstrukturer
- Programflödeskontroll

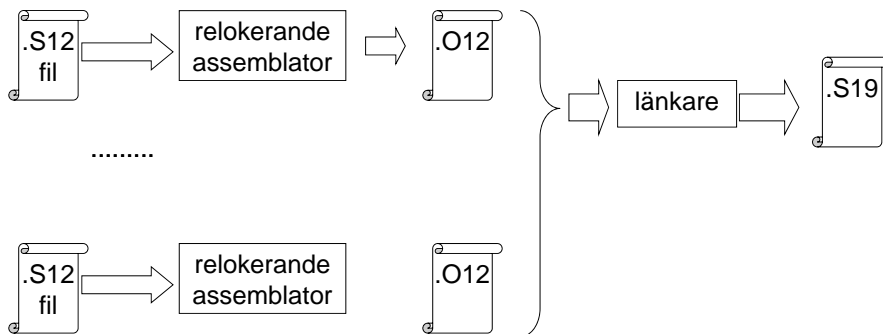
Absolut assemblering

All källtext assembleras samtidigt och alla referenser löses upp omedelbart.

Resultatet är en "bild" av program/minne färdig att överföras till måldatorn.

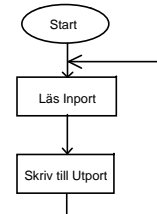

Relokerande assembler

Källtexter assembleras till ett "objektformat" med symbolisk representation av adresser.
Vid "länkningen" ersätts den symboliska informationen med absoluta adresser

Assemblerprogrammets struktur; exempel


```

; Programmet läser från en inport och kopierar till en utport
InPort      EQU      $600
OutPort     EQU      $400
ORG         $1000

Start:
    LDAB      InPort    ; Läs från inporten...
    STAB      OutPort   ; Skriv till utporten
    BRA       Start    ; Börja om...

Symbolfält, blankt      Instruktion      Operand(er) till      Eventuell kommentarstext
eller kommentar        (mnemonic) eller  instruktion
                        assembler-direktiv eller argument
                        till direktiv
Fälten separeras med blanktecken, dvs "tabulatur" eller "mellanslag".
  
```

Assemblerspråkets element

ALLA textsträngar är "context"-beroende

"**Mnemonic**", ett ord som om det förekommer i instruktionsfältet tolkas som en assemblerinstruktion ur processorns instruktionsuppsättning. Mot varje sådan mnemonic svarar som regel EN maskininstruktion.

"**Assemblerdirektiv**" ("Pseudoinstruktion"), ett direktiv till assemblern.

Symboler, textsträng som börjar med bokstav eller _. Ska bara förekomma i symbol- eller operand-fälten

Direktiv och mnemonics är inte "reserverade" ord i vanlig bemärkelse utan kan till exempel också användas som symbolnamn

Ett (dåligt) exempel...

```

                ORG    $1000
BRA            LDAA   ADDA
                ADDB  LDAA
                BRA   BRA
RMB           EQU   1
EQU           EQU   2
ADDA          EQU   EQU
LDAA          RMB   RMB
    
```

Syntaktiskt korrekt men extremt svårläst på grund utav illa valda symbolnamn...

Ett bra exempel...

```

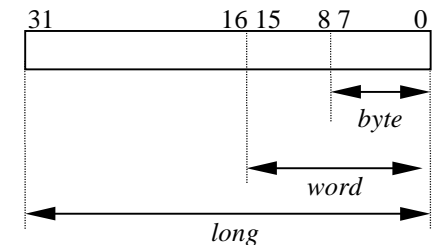
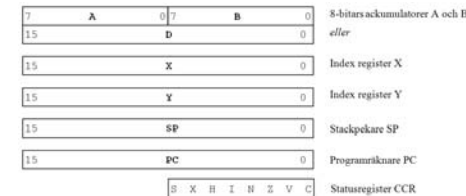
                ORG    $1000
main:          JSR    init
main_loop:    JSR    read
                JSR    ...
                ---
                BRA   main_loop

init:         ---
init_0:      RTS

read:        ---
read_loop:
read_exit:   RTS
    
```

Symbolnamnen väljs så att sammanblandning undviks. Undvik också generella symbolnamn som exempelvis LOOP

CPU12, ordlängder och datatyper

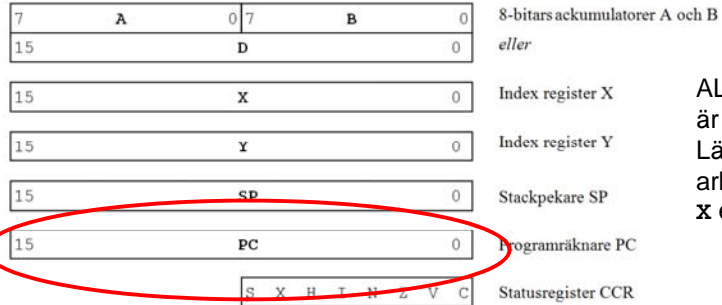


```

char    c;    /* 8-bitars datatyp, storlek byte */
short   s;    /* 16-bitars datatyp, storlek word */
long    l;    /* 32-bitars datatyp, storlek long */
int     i;    /* storlek implementationsberoende */
    
```

Lämpliga arbetsregister för **short** och **char** är **D** respektive **B**
32 bitars datatyper ryms ej i något CPU12-register.

```
char *cptr; /* pekar på 8-bitars datatyp */
short *sptr; /* pekar på 16-bitars datatyp */
int *iptr; /* pekar på 32-bitars datatyp */
```


ALLA pekartyper är 16 bitar
Lämpliga arbetsregister är X eller Y

Tilldelningar

Assemblerspråk:
kan kodas på flera olika sätt, exempelvis:

Pseudo språk:

```
char variable;
variable = 1;
.....
short variable
variable = 1;
```

```
variable RMB 1
1) MOVB #1,variable
2) LDAB #1
   STAB variable
3) LDAA #1
   STAA variable
.....
variable RMB 2
1) MOVW #1,variable
2) LDD #1
   STD variable
```

Addition av 8-bitars tal

Pseudo språk:

```
char ca,cb,cc;
...
ca = cb + cc;
```

Assemblerspråk:

```
ca RMB 1
cb RMB 1
cc RMB 1
...
LDAB cb ; operand 1
ADDB cc ; adderas
STAB ca ; skriv i minnet
```

Addition av 16-bitars tal

Pseudo språk:

```
short sa,sb,sc;
...
sa = sb + sc;
```

Assemblerspråk:

```
sa RMB 2
sb RMB 2
sc RMB 2
...
LDD sb ; operand 1
ADDD sc ; adderas
STD sa ; skriv i minnet
```

Addition av 32-bitars tal

Assemblerspråk:

```

la    RMB    4
lb    RMB    4
lc    RMB    4
...
LDD   lb+2   ; minst signifikanta "word" av b
ADDD  lc+2   ; adderas till minst signifikanta "word" av c
STD   la+2   ; tilldela, minst signifikanta "word"
LDD   lb     ; mest signifikanta "word" av b
ADCB  lc+1   ; adderas till låg byte av mest signifikanta
        ; "word" av c
ADCA  lc     ; adderas till hög byte av mest signifikanta
        ; "word" av c
STD   la     ; tilldela, mest signifikanta "word"
    
```

Pseudo språk:

```

long la,lb,lc;
...
la = lb + lc;
    
```

Kodförbättringar, framför allt för byte-operationer

Pseudo språk:

```

char ca,cb;
...
ca = ca + 1;

...

cb = cb - 1;
    
```

Assemblerspråk:

```

ca    RMB    1
cb    RMB    1
...
LDAB  ca
ADDB  #1
STAB  ca

eller

INC   ca

...

DEC   cb
    
```

Registerspill

Delresultat kan sparas på stacken vid evaluering av uttryck där processorns register inte räcker till...

EXEMPEL

```
unsigned short int _a,_b,_c,_d;
```

Evaluera: $(_a * _b) + (_c * _d)$;

Lösning: För 16 bitars multiplikation använder vi EMUL-instruktionen. Denna förutsätter att operanderna finns i D respektive Y-registren.

```

LDD   _a
LDY   _b
EMUL          ; första parentesen evaluerad
PSHD          ; placera delresultat på stacken
LDD   _c
LDY   _d
EMUL          ; andra parentesen evaluerad
ADDD  0,SP    ; addera med första delresultatet
LEAS  2,SP    ; återställ stackpekaren
    
```

Efter instruktionssekvensen finns hela uttryckets värde i register D, stackpekaren har återställts till det värde den hade före instruktionssekvensen.

Permanenta och tillfälliga variabler

Pseudo språk:

```

char ca;

Main
{
    char la;

    la = 5;
}
    
```

Assemblerspråk:

```

ca    RMB    1

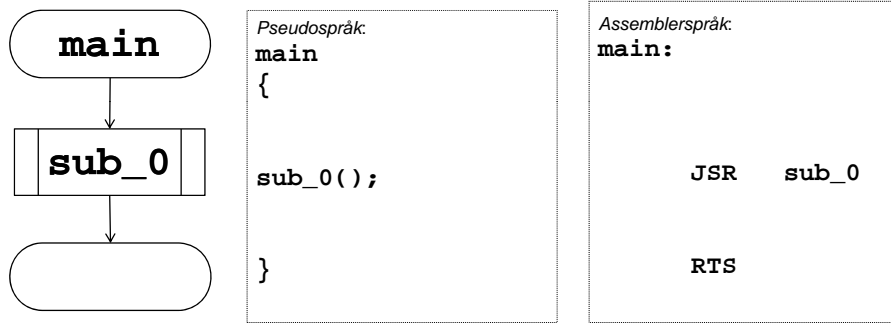
Main:
LEAS  -1,SP
LDAB  #5
STAB  0,SP

LEAS  1,SP
RTS
    
```

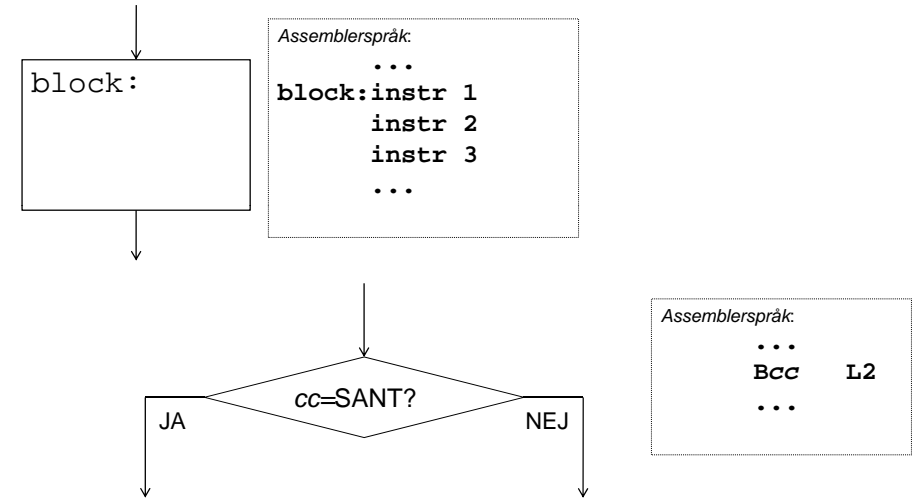
I subrutinen refereras variabeln la som 0, SP.

Som en direkt följd är variabeln **ca** "synlig" hela tiden, i hela programmet medan variabeln **la** endast är synlig (existerar) i subrutinen Main.

Programmering i assemblerspråk, programstrukturer

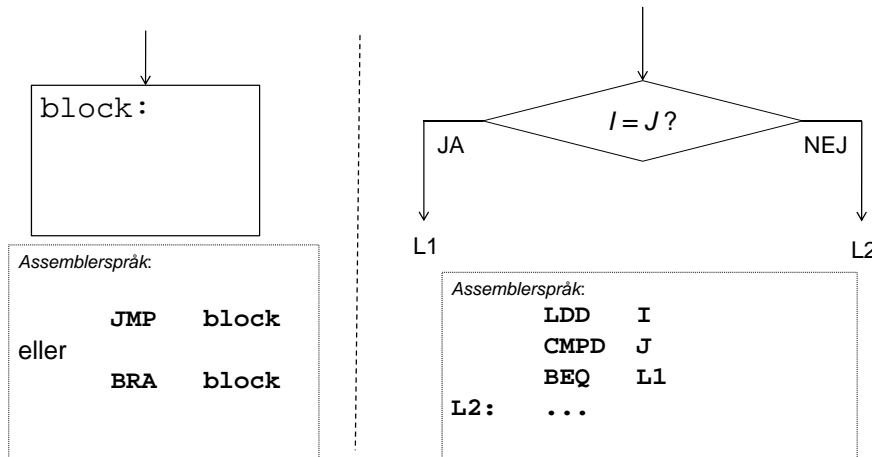

Sekvensiellt/villkorligt programflöde

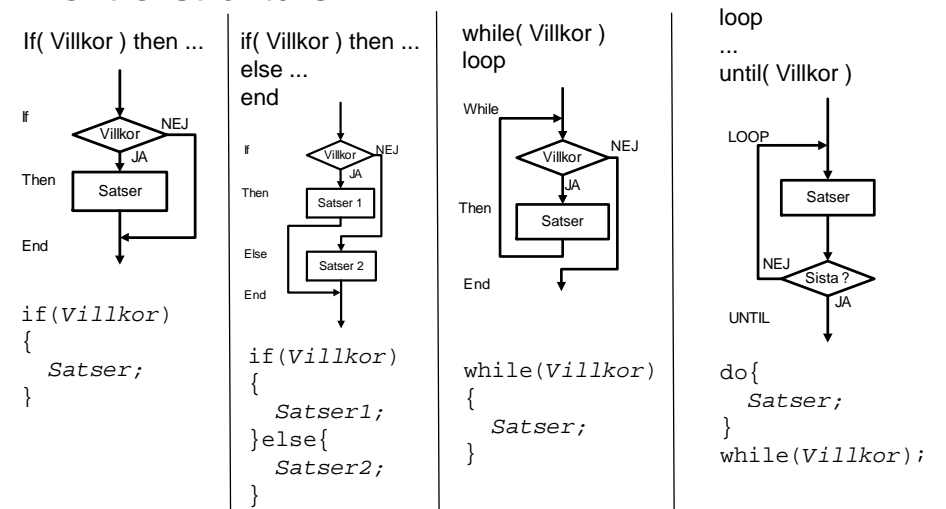

Programflödeskontroll

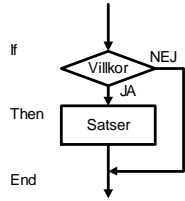
Ovillkorlig och villkorlig programflödesändring

Kontrollstrukturer

If (...) {...}


```
"Rättfram" kodning...
DipSwitch EQU $600
HexDisp EQU $400
...
TST DipSwitch
BNE assign
BRA end

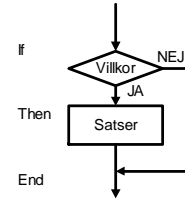
assign LDAB DipSwitch
STAB HexDisp

end:
```

```
if (DipSwitch != 0)
    HexDisp = Dipswitch;
```

BNE	"Hopp" om ICKE zero	Z=0
BEQ	"Hopp" om zero	Z=1

If (...) {...}


```
Bättre kodning...
DipSwitch EQU $600
HexDisp EQU $400
...
TST DipSwitch
BEQ end

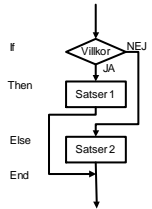
LDAB DipSwitch
STAB HexDisp

end:
```

```
if (DipSwitch != 0)
    HexDisp = Dipswitch;
```

BNE	"Hopp" om ICKE zero	Z=0
BEQ	"Hopp" om zero	Z=1

If (...) {...} else { ...}


```
DipSwitch EQU $600
HexDisp EQU $400
...
LDAB DipSwitch
...
TSTB
BEQ not_else
LDAB #0
STAB HexDisp
BRA end

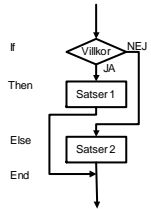
not_else: LDAB #1
STAB HexDisp

end:
```

```
if (DipSwitch == 0)
    HexDisp = 1;
else
    HexDisp = 0;
```

BEQ	"Hopp" om zero	Z=1
------------	----------------	-----

If (...) {...} else { ...}


```
DipSwitch EQU $600
HexDisp EQU $400
...
LDAB DipSwitch
...
TSTB
BNE else
LDAB #1
STAB HexDisp
BRA end

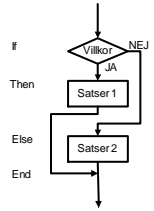
else: LDAB #0
STAB HexDisp

end:
```

```
if (DipSwitch == 0)
    HexDisp = 1;
else
    HexDisp = 0;
```

BNE	"Hopp" om ICKE zero	Z=0
------------	---------------------	-----

If (...) {...} else { ...}

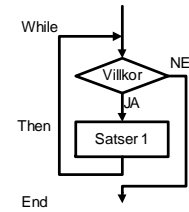


```
if (DipSwitch >= 5)
    HexDisp = 1;
else
    HexDisp = 0;
```

```
DipSwitch EQU $600
HexDisp EQU $400
...
LDAB DipSwitch
...
CMPB #5
BHS then
LDAB #0
STAB HexDisp
BRA end
then: LDAB #1
STAB HexDisp
end:
```

Test av tal utan tecken		
BHS	Villkor: R ≥ M	C=0
Test av tal med tecken		
BGE	Villkor: R ≥ M	N ⊕ V = 0

while (...) {...}

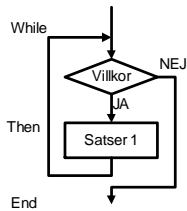


```
while (DipSwitch != 0)
    HexDisp = 1;
HexDisp = 0;
```

```
DipSwitch EQU $600
HexDisp EQU $400
...
while:
LDAB DipSwitch
...
TSTB
BEQ end_while
LDAB #1
STAB HexDisp
BRA while
end_while:
LDAB #0
STAB HexDisp
```

BEQ	"Hopp" om zero	Z=1
------------	----------------	-----

while (...) {...}

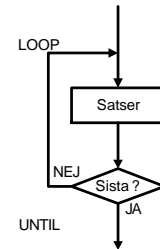


```
Delay( unsigned int count )
{
    while (count > 0)
        count = count - 1;
}
```

```
Delay: LDD "count"
Delay_loop: NOP
...
NOP
SUBD #1
BHI Delay_loop
Delay_end: RTS
```

Test av tal utan tecken		
BHI	Villkor: R > M	C + Z = 0
Test av tal med tecken		
BGT	Villkor: R > M	Z + (N ⊕ V) = 0

do {...} while (...)


```
do
{
    HexDisp = 0;
}while (DipSwitch >= 10);
```

```
DipSwitch EQU $600
HexDisp EQU $400
...
do:
MOV B #0, HexDisp
LDAB DipSwitch
CMPB #10
BHS do
...
```

Test av tal utan tecken		
BHS	Villkor: R ≥ M	C=0

Sammanfattning, villkorlig programflödeskontroll

C-operator	Betydelse	Datatyp	Instruktion
==	Lika med	signed/unsigned	BEQ
!=	Skild från	signed/unsigned	BNE
<	Mindre än	signed	BLT
		unsigned	BCS
<=	Mindre än eller lika	signed	BLE
		unsigned	BLS
>	Större än	signed	BGT
		unsigned	BHI
>=	Större än eller lika	signed	BGE
		unsigned	BCC

Fördröjning

```
Delay( unsigned int count )
{
    while (count > 0)
        count = count - 1;
}
```

Parameter 'count' finns i register D vid anrop. Anm. count=0 är EJ TILLÅTET.

```
; Subrutin 'Delay'
Delay:      NOP
Delay_loop: NOP
            NOP
            SUBD    #1
            BHI    Delay_loop
            RTS
```

instruktion	antal ggr.
NOP	1
NOP	count
NOP	count
SUBD #1	count
BHI	count ("taken")
BHI	1 (not taken)
RTS	1

$$= \text{NOP} (1 + 2 \text{ count})$$

$$+ \text{SUBD}\#1 (\text{count})$$

$$+ \text{BHI}_T (\text{count}-1)$$

$$+ \text{BHI}_{NT} (1)$$

$$+ \text{RTS} (1)$$

$$= ?$$

$$= \text{NOP} (1 + 2 \text{ count})$$

$$+ \text{SUBD}\#1 (\text{count})$$

$$+ \text{BHI}_T (\text{count})$$

$$+ \text{BHI}_{NT} (1)$$

$$+ \text{RTS} (1)$$

$$= ?$$

(exekveringstider, dvs antal cykler, fås ur handboken...)

Source Form	Address Mode	Object Code	Access Detail
NOP	INH	A7	HCS12 0

Source Form	Address Mode	Object Code	Access Detail
SUBD #opr16i	IMM	83 11 ick	DO M68HC12
SUBD opr8a	DIR	83 dd	RPF M68HC12
SUBD opr16a	EXT	83 hh 11	RPO M68HC12
SUBD opr0_xyssp	IDX	A3 xb	RPF M68HC12
SUBD opr0_xyssp	IDX1	A3 xb ff	RPO M68HC12
SUBD opr16_xyssp	IDX2	A3 xb ee ff	ERPF M68HC12
SUBD [D,IDX]	[D,IDX]	A3 xb ee ff	ERPF M68HC12
SUBD [opr16_xyssp]	[IDX2]	A3 xb ee ff	ERPF M68HC12

Source Form	Address Mode	Object Code	Access Detail
BHI rel8	REL	22 zz	HCS12 RPF/P11 M68HC12

Source Form	Address Mode	Object Code	Access Detail
RTS	INH	3D	HCS12 UEPFF M68HC12

instruktion	# cykler
NOP	1
SUBD #1	2
BHI	3/1
RTS	5

$$= 1 (1 + 2 \text{ count})$$

$$+ 2 (\text{count})$$

$$+ 3 (\text{count}-1)$$

$$+ 1 (1)$$

$$+ 5 (1)$$

$$= 7 \text{ count} + 4$$

Minimal/maximal fördröjning vid olika klockfrekvenser

Frekvens/ cykeltid	Min. ('count' = 1) 11 cykler	Max. ('count' = \$FFFF) 458749 cykler
4 MHz/ 250 ns.	2,75 μs	115 ms
8 MHz/ 125 ns.	1,375 μs	57,34 ms
16 MHz/ 62,5 ns.	687,5 ns	28,67 ms
25 MHz/ 40 ns.	440 ns	18,35 ms

Exempel: Bestäm 'count' för 10 ms fördröjning i ett MC12-system

Lösning: **MC12**

Frekvens/ cykeltid	Min. ('count' = 1) 11 cykler	Max. ('count' = \$FFFF) 458749 cykler
8 MHz/ 125 ns.	1,375 µs	57,34 ms

$$(7count + 4)125ns = 10ms$$

$$(7count + 4)125ns = 10000000ns$$

$$count = \frac{10000000}{125} - 4 = 11428$$

Uppskatta motsvarande fördröjning i simulatörn

... Tar c:a 14 sekunder

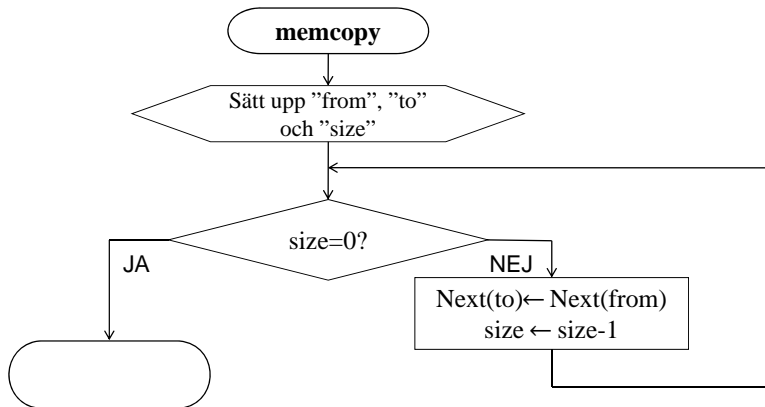
Om längre fördröjningar krävs måste 'Delay'-funktionen utföra fler instruktioner i varje slinga, exempelvis genom anrop av följande rutin:

```

;
; subrutin 'ADelay'
ADelay: BSR ADelay1
ADelay1: BSR ADelay2
ADelay2: RTS
    
```

Hur många bytes kod motsvarar rutinen?
Hur många klockcyklers fördröjning ger den?

EXEMPEL, subrutin "memcpy(from , to, size)"

EXEMPEL – "memcpy0(from , to, size)"

Kan (informellt) kodas...

```

memcpy0:      LDAB  "size"
              LDX  "from"
              LDY  "to"

memcpy0_loop: TSTB
              BEQ  memcpy0_end
              LDAA 1,X+
              STAA 1,Y+
              DECB
              BRA  memcpy0_loop

memcpy0_end:  RTS
    
```

EXEMPEL – "memcpy1(from , to, size)"

Kan (informellt) kudas...

```
memcpy1:      LDAB  "size"
              LDX   "from"
              LDY   "to"

memcpy1_loop: TSTB
              BEQ   memcpy1_end
              MOVB  1,X+,1,Y+
              DECB
              BRA   memcpy1_loop

memcpy1_end:  RTS
```

EXEMPEL – "memcpy2(from , to, size)"

Kan (informellt) kudas...

```
memcpy2:      LDAB  "size"
              LDX   "from"
              LDY   "to"

memcpy2_loop: SUBB  #1
              BMI  memcpy2_end
              MOVB  B,X,B,Y
              BRA   memcpy2_loop

memcpy2_end:  RTS
```

EXEMPEL – "memcpy3(from , to, size)"

Kan (informellt) kudas...

```
memcpy3:      LDAB  "size"
              LDX   "from"
              LDY   "to"

memcpy3_loop: MOVB  1,X+,1,Y+
              DBNE B,memcpy3_loop

memcpy3_end:  RTS
```

vad händer om "size" är 0, vid anrop???

EXEMPEL – "memcpy(from , to, size)"

En effektiv implementering...

```
memcpy:      LDAB  "size"
              BEQ   memcpy_end
              LDX   "from"
              LDY   "to"

memcpy_loop: MOVB  1,X+,1,Y+
              DBNE B,memcpy_loop

memcpy_end:  RTS
```